Sõrve memm Marie Sepp: ravimiteta ja elurõõmuga 100-aastaseks

Laupäeval tähistas 100. juubelisünnipäeva Tehumardil elav Marie Sepp ehk omade jaoks lihtsalt Kusta Manja.

Urmas Kiil
urmas.kiil@saartehaal.ee

"Kas saja-aastaseid rohkem ka veel on?" tundis juubilar huvi, kui Saarte Hääl sünnipäeva eelõhtul teda kodus õnnitlemas käis. On, kuid Sõrve kandis on vähemalt praegu Manja ainuke, kes sedavõrd kõrgesse eluikka jõudnud.

Mis võiks olla nii pika elu saladus? Manja tütar **Rita Sepp** arvas, et eks ikka tervislik eluviis ja elurõõmus suhtumine kõigesse, mis meid siin maises ilmas ümbritseb.

"Minu teada pole ta tablette oma elu jooksul kunagi võtnud, sellest hoolimata on tal isegi praegu näiteks vererõhk ja veresuhkur kõige paremas korras," ütles Rita.

"Ja pole ma kunagi näinud, et ema oleks millegi üle virisenud ja millegi üle kurtnud. Alati on ta olnud elurõõmsa suhtumisega," jätkas ta. Ainus probleem, mis ema praegu vaevab, on vilets kõrvakuulmine.

Salme endine vallavanem **Kalmer Poopuu** meenutas, et kui ta mõned aastad tagasi Ritalt küsis, kuidas emal läheb, kõlas vastuseks: "Pole tal häda, võtab parajasti kartuleid."

Tütre sõnul oli see tõesti nii. "Veel neli aastat tagasi liikus ta tõepoolest ringi ja tegi talutöid, siis aga kukkus õnnetult ja pärast seda on jäänud tubaseks. Kuid tuleb endaga ise toime," märkis ta.

Sündinud on Marie päris Sõrve sääre otsas Lülle külas. Tehumardile Tuulingu tallu asus ta elama 1950. aastate lõpus, kui mehele läks. Kohalikud tunnevad seda talu aga Kusta taluna. Sellepärast Mariet ka Kusta Manjaks hüütakse.

Tütre sõnul on ema kogu elu ka päevikut pidanud. Üks Rootsis elav sugulane vormistas ühe tema päeviku väikeseks raamatuks, mis kannab pealkirja "Sõrve naise päevaraamat".

Nooruses tuli Mariel üle elada paljudele sõrulastele osaks saanud kurb saatus ja kannatused. Temagi jäi suurele sõjale jalgu ja küüditati 1944. aasta sügisel Saksamaale. Kodumaale tagasi pääses ta poole aasta pärast.

Manja mäletab, et 1945. aasta 9. mail, kui sõda lõppes, oli ta parajasti Bresti raudteejaamas. Ühtäkki algas suur paugutamine, mistõttu kardeti, et on järjekordse lahingu möllu satutud. See oli aga paugutamine rõõmu pärast, sest sõda oli ometi läbi saanud.

KOLM PÕLVKONDA: Keskel on juubilar Marie Sepp ehk Kusta Manja, tema kõrval tütar Rita ja tütretütar Kateriina. MAANUS MASING

Kohe pärast sõda töötas Marie mõned aastad loomavelskrina, seejärel aga 30 aastat kohalikus sidekontoris. Ka 1949. aasta märtsiküüditamine tuli tal töökohal üle elada.

Juubilari meenutuste kohaselt ei lubatud tol saatuslikul ööl neil kui sidetöötajatel oma töökohast lahkuda. "Ema sõnul olevat nad esiotsa arvanud, et kohe-kohe hakatakse ka neid küüditama," rääkis tütar Rita. "Autod sõitsid terve öö edasi-tagasi. Järsku tulid mingid mundris mehed ja ütlesid, et minge ja tantsige. Mida sa aga tantsid, kui kõik on hirmul!"

1970. aastate lõpus jäi Manja pensionile. Tema hobi on käsitöö. Kusta talu kambrites leidub Manja tehtud vaipu ja patju palju. Valdavalt on neil kaunid loodusvaated, kuid jäädvustatud on ka kodukandi ja üldse Saaremaa tuntud hooneid.

Tütre sõnul on neid vaipu vist sadu. "Pole neid üle lugenud," ütleb ta ja näitab pikka nimekirja ema meistritöödest, mis on headele sõpradele ja tuttavatele kingitud.

SAAREMAA VALLAVALITSUS

Detailplaneeringute avalike väljapanekute teated

Vastavalt planeerimisseaduse § 135 lõikele 6 ja § 136 lõikele 3 teatame, et Saaremaa Vallavolikogu 26.05.2022 otsusega nr 1-3/47 võeti vastu ja suunati avalikule väljapanekule **Mustjala küla SIRGU** detailplaneering (48301:002:0539, ala suurus ca 0,23 ha, edaspidi DP) eesmärgiga ehitusõiguse määramine olemasoleva elamu ja abihoone seadustamiseks ning võimalikuks juurdeehituseks, tehnovõrkude planeerimine, juurdepääsu ja parkimise lahendamine, servituutide vajaduse määramine, haljastuse ja heakorra tingimuste määramine.

DP-ga ei kavandata kruntide moodustamist. Olemasolevale maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusele planeeritakse krundi kasutamise sihtotstarbeks üksikelamumaa ja antakse ehitusõigus kuni 3 hoone rajamiseks (1 elamu + 2 kõrvalhoonet, sh kaks olemasolevat ebaseaduslikult rajatud hoonet) kokku maksimaalse ehitisaluse pinnaga 100 m² (sh olemasolevad hooned: suvila ehitisaluse pinnaga 74 m² ja välikäimla ehitisaluse pinnaga 3 m²). Lubatud hoonete maksimaalne kõrgus on 5 m. Planeeringualale on olemas juurdepääs Kooli tänavalt mööda olemasolevat pinnasteed nimega Põllu tee, mille osas nähakse ette servituudi seadmise vajadus. Planeeritakse uus puurkaev ja reovee ärajuhtimiseks planeeritakse reovee kogumismahuti. Krundil on olemasolev elektriliitumine.

DPga tehakse ettepanek Mustjala valla külade üldplaneeringu muutmiseks maa juhtotstarbe ja krundi minimaalsuuruse vähendamise osas.

DP avalik väljapanek toimub 30.06-30.07.2022 ja DP avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimub 04.08.2022 kell 16.00 Saaremaa vallamaja suures saalis (Tallinna tn 10, Kuressaare).

Vastavalt planeerimisseaduse § 135 lõikele 6 ja § 136 lõikele 3 teatame, et Saaremaa Vallavolikogu 26.05.2022 otsusega nr 1-3/50 võeti vastu ja suunati avalikule väljapanekule **Tehumardi küla KUUSE** detailplaneering (72101:001:0604, ala suurus ca 1,3 ha, edaspidi DP) eesmärgiga katastriüksuse jagamine kaheks krundiks, ehitusõiguse määramine elamute ja abihoonete püstitamiseks, keskkonnatingimuste seadmine, tehnovõrkude ja liikluskorralduse lahendamine ning Salme rannaalade osaüldplaneeringus alale väikeelamumaa juhtotstarbe määramine, üldplaneeringuga määratud krundi minimaalse suuruse muutmine ning eluhoonete omavahelise kauguse muutmine.

Kuuse kinnistule määratakse väikeelamumaa juhtotstarve, sh minimaalseks elamute vaheliseks kauguseks 200 meetri asemel 50 meetrit ja krundi minimaalseks suuruseks 6000 m². Katastriüksus jagatakse kaheks elamumaa krundiks (lubatud ehitada üks elamu ja kuni kaks abihoonet, elamud kuni 2-korruselised, kõrgus kuni 8 m, lubatud on üksnes viilkatuste rajamine, abihooned ühekordsed, kõrgus kuni 6 m). Ehitisalune pind on kuni 350 m². Kavandatakse kaks juurdepääsu – avalikult Tehumardi-Kogula riigimaanteelt ning olemasoleva mahasõidu kaudu avalikult Kuressaare-Sääre riigimaanteelt (tuleb tagada juurdepääs Liisuaugu (katastritunnus 72101:001:1088) katastriüksusele. Elektriliitumine Kaarli alajaamast maakaabelliiniga, veevarustus rajatava ühise puurkaevu baasil ja kanalisatsioon lahendatakse tsentraalselt.

DP avalik väljapanek toimub 30.06-30.07.2022 ja DP avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimub 10.08.2022 kell 16.00 Saaremaa vallamaja suures saalis (Tallinna tn 10, Kuressaare).

Mõlema DP materjalidega on võimalik tutvuda paberkandjal Saaremaa vallamaja (Tallinna tn 10, Kuressaare) III korruse kabinetis 308 (kontaktisikud Piret Paiste, piret.paiste@saaremaavald.ee, 452 5093 ja Kätlin Kallas, katlin.kallas@saaremaavald.ee, 452 5094) ning valla kodulehel aadressil: https://www.saaremaavald.ee/detailplaneeringud/vastuvoetud.

Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada DP lahenduse kohta arvamust. Arvamust saab avaldada kirjalikult posti-aadressil Saaremaa Vallavalitsus Tallinna tn 10 Kuressaare või e-postiaadressil: vald@saaremaavald.ee.

Avalikul arutelul arutatakse avaliku väljapaneku kestel esitatud kirjalikke arvamusi ja vallapoolseid seisukohti nende kohta.

RETA PUIT
- RAIETÖÖD
- RAIEÕIGUSE JA METSAMAA OST
- PALGI, PABERIPUIDU JA KÜTTEPUIDU OST
- VÕSALÕIKUS VÕSAGILJOTIINIGA
- PUIDUHAKKE, VÕSA JA RAIEJÄÄTMETE OST

INFO: 503 9321; ANDRES@RETAPUIT.EE
517 2758; LAURI@RETAPUIT.EE
WWW.RETAPUIT.EE

Kahtla Lasteaed-Põhikool vajab algavast, 2022/2023. õppeaastast

KEHALISE KASVATUSE ÕPETAJAT
(osaline koormus). Tööle asumine 21.08.2022.

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad palume esitada hiljemalt **17.06.2022. a** aadressil kahtla.kool@saare.ee või helle.ryytel.001@gmail.com. Täiendav info tel 5331 2178.

Metsakinnistute ja raieõiguste ost
Paberipuu, palgi ost

Roomassaare ja Sikassaare terminalid, tel 45 33 974, mob 53 411 444
Metsaalane nõustamine, mob 51 72 300
Saarte Metsamajanduse OÜ, Ringtee 14, Kuressaare, metsamajandus@gmail.com
www.metsamajandus.ee

SAARTE METSAMAJANDUSE OÜ